

Kultūros ministerijos investicijų į paveldą principai, prioritetai ir priemonės

*Strateginio planavimo ir kontrolės departamento
Europos Sąjungos paramos skyrius*

2016 m. sausio 20 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Investicijų į kultūros paveldą tikslas ir remiamos veiklos

Tikslas – veiklos pokytis, didinant kultūros paveldo objektų patrauklumą lankytojams, teikiamų paslaugų prieinamumą ir kokybę.

Remiamos veiklos – kultūros paveldo objektų kompleksiškas sutvarkymas ir pritaikymas kultūrinėms ir su jomis susijusioms edukacinėms, ekonominėms, socialinėms reikmėms.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kultūros paveldo objekto kompleksiškas sutvarkymas

Kompleksiškas objekto sutvarkymas – tai pilnas objekto pritaikymas vykdyti jame numatytas veiklas, teikti kokybiškas kultūros paslaugas (atlikus statybos, paveldo tvarkybos, įrangos montavimo ir/ arba prieigų tvarkymo darbus).

Reikiamos lėšos pritraukiamos iš įvairių šaltinių, pvz.:

- Energiniam efektyvumui – iš Energetikos ministerijos;
- Aplinkos sutvarkymui – VRM, AM;
- Pritaikymui veikloms – Kultūros ministerijos;
- Veiklų vykdymui – kiti šaltiniai („minkštieji“ projektai).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kultūros objektų aktualizavimo programa: investavimo principai ir prioritetai

- Naujas požiūris į investicijų efektyvumą - investicijos į infrastruktūrą turi tarnauti geresnei kultūros paslaugos kokybei - skaičiuosime ne (tik) infrastruktūros objektus, bet lankytojus ir dalyvius;
- Aktualizuosim esamą kultūros infrastruktūrą - atsisakysim naujos statybos;
- Restauruosim ir kompleksiškai tvarkysim esamus paveldo objektus - neatkursim sunykusio, neišlikusio kultūros paveldo;
- Derinsim investicijas iš skirtingų finansavimo šaltinių (pvz. iš kultūros infrastruktūros ir energinio efektyvumo priemonių, ES ir VIP);
- Ribosim investicijų apimtį iki 5 mln. Eur (ERPF reglamento reikalavimas ES investicijoms į kultūros objektus).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Projekto „mažos vertės“ (Small scale) apibrėžimas

Europos Parlamento ir Tarybos 2013-12-17 reglamento (ES) Nr. 1301/2013 dėl Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) 3 str. 1 d. (e) punkto nuostata: „*investicijos galimos tik į nedidelius kultūros ir tvaraus turizmo infrastruktūros objektus.*“

Investicijos į kultūros objektus atitinka ERPF 3 str. 1 d.(e) punktą, kai:

1. bendra projektui planuojamų skirti tinkamų ES struktūrinių fondų lėšomis finansuoti išlaidų vertė (ES ir BF) neviršija 5 milijonų eurų ribos;
2. projektas ar jo dalis pagal savo tikslus prisideda prie ERPF reglamento 5 str. išvardintų investicinių prioritetų įgyvendinimo: *(6(c) išsaugoti, apsaugoti, propaguoti ir plėtoti gamtinį ir kultūrinį paveldą; 8(b) kurti vidinį potencialą plėtojant kultūros išteklius ir gerinant jų prieinamumą; 8(c) kurti bendruomenių veiklai palankią aplinką; 9(a) didinti socialinę integraciją);*
3. projektas ar jo dalis gali funkcionuoti nepriklausomai arba yra vertinami kaip nedaloma visuma nustatytam tikslui pasiekti;
4. atsižvelgiant į Veiksmų programoje nustatytus tikslus, investicijos visų pirma, tačiau neapsiribojant, orientuotos į konkretaus regiono vidaus potencialo plėtojimą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Projektų atrankos principai

- Bendrieji reikalavimai – bendri kultūros paveldo ir kultūros infrastruktūros objektams;
- Specialieji reikalavimai pagal kultūros sritis: bibliotekoms, muziejams, teatrams, kultūros įstaigoms, kinui, kultūros centrams, kultūros paveldui, sakraliniam kultūros paveldui;
- Prioritetinis investicijų efektyvumo kriterijus = kultūros veiklos pokyčiui būtinų investicijų ir jų sukuriamos naudos visuomenei (papildomų apsilankymų objekte trukmės) santykis (Eur/val.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Bendrieji reikalavimai (23.1)

Objektas kurs ekonominę vertę visuomenei bent vienu iš būdų:

- 1) objektas bus pritaikytas kultūrinei veiklai, užtikrinant teikiamų kultūros paslaugų ir produktų kokybę, prieinamumą, siekiant įtraukti kuo didesnę visuomenės dalį ir kuo įvairesnes tikslines grupes, išlaikyti esamus ir (arba) sukurti papildomus (naujus) lankytojų ir (arba) dalyvių srautus;
- 2) objektas didins miesto ar regiono patrauklumą vietos gyventojams ir (arba) investicijoms ir (arba) vietos verslo plėtrai (pvz. pritrauks daugiau turistų, skatins naujų darbo vietų kūrimą, pagerins gyvenimo aplinką ir kokybę).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Bendrieji reikalavimai (23.2)

Objekte bus vykdoma naujo turinio, kokybės, formos ir (arba) apimties kultūros veikla derinant tradicines ir naujausias technologijas ir (ar) netechnologinius kūrybinius sprendimus bent vienu iš būdų:

- 1) objekto veiklose bus naudojamos šiuolaikinės technologijos, pvz., įrengtos interaktyvios ekspozicijos, taikomi inovatyvūs sprendimai, visuomenė informuojama ir paslaugos reklamuojamos pasitelkiant socialinius tinklus, išmaniųjų įrenginių programėles ir pan.;
- 2) objekto veikloje kuriamos naujos skaitmeninės paslaugos ar produktai;
- 3) objekto veiklose bus taikomi netechnologiniai kūrybiniai sprendimai, leidžiantys pagerinti teikiamų kultūros paslaugų ar pristatomų, platinamų kultūros produktų turinį, kokybę, apimtį ir (ar) prieinamumą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Bendrieji reikalavimai (23.3)

Objekte bus vystomos kultūros ir kūrybinės industrijos (KKI) bent vienu iš būdų:

- 1) objekte bus vykdomos KKI veiklos, skirtos kultūros produktų ar paslaugų žinomumo, prieinamumo, informacijos sklaidos, komunikacijos gerinimui ir patrauklumo vartotojui didinimui (pvz. objekte bus kavinė, su objekto kultūros turiniu susijusi parduotuvė ar pan.);
- 2) objekte įsikurs KKI klasteris, kūrybinė laboratorija, kultūros inovacijų centras, menų inkubatorius, kūrybinė rezidencija ar kita KKI veiklos forma, skatinanti verslumą;
- 3) objekte vyks meno ir verslo, taip pat meno (arba KKI ir mokslo atstovų bendradarbiavimo veiklos;
- 4) objekte bus stiprinami personalo ir (arba) kūrybinių bei kultūros paslaugų teikėjų, kūrybinio turinio prodiuserių ir kitų meno kūrėjų gebėjimai, ugdomi jų projektų valdymo ir verslumo įgūdžiai.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Bendrieji reikalavimai (23.4)

Objektas užtikrins efektyvų viešosios infrastruktūros resursų panaudojimą, didins kultūros paslaugų koncentravimą ir tinklaveiką bent vienu iš būdų:

- 1) aktualizuotas objektas prisidės prie viešosios infrastruktūros optimizavimo, t. y. į objektą bus perkeltos iki tol kituose pastatuose veikusios viešojo sektoriaus įstaigos ar tam tikros jų funkcijos;
- 2) investicijos į objektą papildys, užbaigs ar sukurs pridėtinę vertę ankstesnėms investicijoms, t. y. panaudojus ES fondų investicijas objekte galės būti užbaigti aktualizavimo darbai ir objektas pradės pilnavertiškai funkcionuoti;
- 3) bus užtikrinta objekto tinklaveika – plėtojamos bendros veiklos ir (ar) paslaugos su kitais regione, Lietuvoje ar Europoje esančiais objektais, renginiais, organizacijomis;
- 4) objekte bus teikiamos kompleksinės kultūros paslaugos (pvz., bibliotekos, muziejaus ir kultūros centro) arba veiks kelios kultūros įstaigos ar organizacijos.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Bendrieji reikalavimai (23.5)

Objektas tarnaus visuomenės edukacijos, mokymosi visą gyvenimą, socialinės įtraukties funkcijoms bent vienu iš būdų:

- 1) objekte bus įgyvendinamos neformalaus ugdymo programos vaikams, jaunimui ir suaugusiems, skatinant jų saviraišką, domėjimąsi kultūra, menu ir (ar) mokslu, motyvaciją mokytis ir tobulėti;
- 2) objekte bus įgyvendinamos bendros programos su formaliojo švietimo įstaigomis, taip siekiant praturtinti įprastą mokymosi procesą, ugdyti vaikų kūrybiškumą;
- 3) bus vykdomos veiklos, skirtos pritraukti socialinės atskirties visuomenės grupes;
- 4) objekte vykdomos veiklos prisidės prie profesionalaus meno sklaidos regionuose;
- 5) bus įgyvendinamos informacinio ir medijų raštingumo programos įvairioms gyventojų grupėms.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Specialieji reikalavimai kultūros paveldui

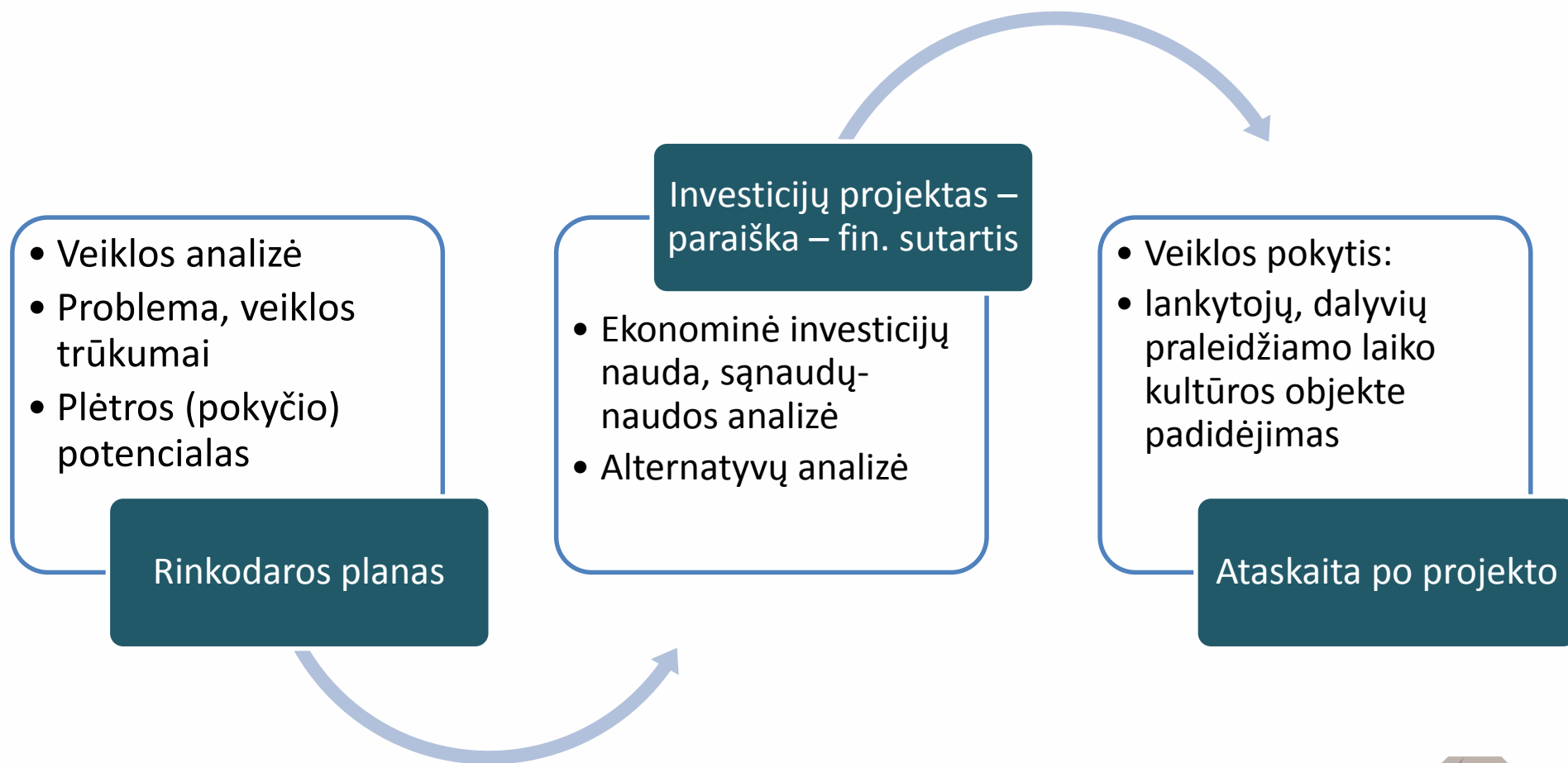
- 24.1. Objektas yra svarbus regiono ir (ar) valstybės raidos procesams ir yra išskirtinės kultūrinės vertės;
- 24.2. Bus sukurti papildomi (nauji) lankytojų srautai pasitelkiant rinkodaros priemones;
- 24.3. Bus užtikrinta informacijos sklaida apie objekto reikšmę, didinamas objekto žinomumas, populiarumas (pvz., bus organizuojami mokymai, konferencijos, ekskursijos, informaciniai renginiai, supažindinantys su vertingosiomis objekto savybėmis);
- 24.4. Bus užtikrintas objekto prieinamumas, atvirumas visuomenei ir lankytojams;
- 24.5. Visuomenei bus atskleidžiama informacija apie neišlikusias, sunaikintas ar visuomenei neprieinamas objekto dalis ar erdves, pasitelkiant virtualaus atkūrimo, kitus technologinius ar kūrybinius sprendimus;

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Investicijų efektyvumo sąlyga – veiklos pokytis

Stebėsenos rodikliai

Lankytojų skaičiaus / lankytojų praleisto laiko objekte padidėjimas dėl investicijų į infrastruktūrą:

- Nurodomas ir pagrindžiamas: *rinkodaros plane* → *investiciniame projekte* → *projekto paraiškoje*;
- laikomas pasiektu pasirašius projekto finansavimo sutartį, stebimas visą investicijų gyvybingumo laikotarpį (15 m.).

Sutvarkyti, įrengti ir pritaikyti lankymui gamtos ir kultūros paveldo objektai:

- Rodiklis laikomas pasiektu, kai projekto veiklų įgyvendinimo pabaigoje pasirašomas statybos užbaigimo ir / ar įrangos priėmimo-perdavimo dokumentas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Horizontaliųjų principų įgyvendinimas: lyčių lygybė ir nediskriminavimas

Negali būti numatyti projekto apribojimai, kurie turėtų neigiamą poveikį lyčių lygybės ir nediskriminavimo principų įgyvendinimui.

Projektai, kuriuose numatoma atnaujinti pastatus **atliekant paprastojo remonto darbus**, pareiškėjas paraiškoje privalo numatyti ir projekte įgyvendinti bent vieną Statybos techninių reikalavimų reglamente STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ nurodytą priemonę.

Pareiškėjas visus planuojamus sprendinius ir priemones, susijusias su šio horizontalaus principo įgyvendinimu, turi aprašyti investicijų projekte.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Pritaikymo žmonėms su negalia geroji praktika (I)

- Pritaikytos parkavimo vietos
- Žmonėms su judėjimo sutrikimais/ vežimėliais pritaikytos įėjimo durys
- Koncertų salėse/ teatruose įrengiamos kėdės, pritaikytos neįgaliesiems su vežimėliais (tam tikras skaičius) ir/ arba lengvai išrenkamos kėdės žmonėms, kurie renginio metu pageidauja likti vežimėlyje
- Neįgaliesiems pritaikyti tualetai;
- Liftai/ eskalatoriai žmonėms, kurie dėl medicininių priežasčių negali naudotis laiptais.
- Parodų salėse, fojė įrengiami suoliukai senjorams/ žmonėms su judėjimo sutrikimais
- Vežimėliai (nemokamam naudojimui renginio metu transportuoti žmones su negalia iki vietos salėje).

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Pritaikymo žmonėms su negalia geroji praktika (II)

- Renginio audio transliacija per ausines/ tiesiogiai į klausos aparatą
- Vietos arti scenos
- Atskirais atvejais įrengiamas ekranas scenos šone, kuriame transliuojami spektaklio subtitrai

- Stambiu šriftu atspausdintos programos
- Stambiu šriftu atspausdinti muziejų eksponatų aprašymai Programos atspausdintos Brailio raštu
- Audio gidai
- Vietos arti scenos
- Vietos pritaikytos žmonėms su šunimis- vedliais

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Horizontaliųjų principų įgyvendinimas: darnus vystymasis

Neturi būti numatyti projekto veiksmai, kurie turėtų neigiamą poveikį darnaus vystymosi principo įgyvendinimui.

Planuojant viešuosius pirkimus, rekomenduojama numatyti galimybę taikyti minimalius aplinkos apsaugos kriterijus

- elektros lemputėms,
- projektavimo paslaugoms,
- statybos darbams,
- statybinėms medžiagoms ir santechnikos įrangai,
- kietosioms grindų dangoms,
- patalpų apšvietimui.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

Kompleksinių investicijų planavimas

Investicinis projektas (IP) ir projektinis pasiūlymas (PP), patvirtinus PFSA, teikiamas Kultūros ministerijai, kai:

- investicijų į pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės (PEVEDP) nereikia;
- nė vienas Energijos vartojimo audite siūlomas energijos taupymo priemonių paketas neviršija 300 tūks. Eur.

IP ir PP, patvirtinus PFSA, teikiamas VIPA'į, kai:

- bent vienas Energijos vartojimo audite siūlomas energijos taupymo priemonių paketas lygus ar viršija 300 tūks. Eur.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

KAS ir KADA ?

- PFSA numatomas patvirtinti š.m. sausio mėn.
- Patvirtinus PFSA, per 7 d. KM išsiunčia kvietimus pareiškėjams teikti IP ir PP
- IP ir PP pateikimo terminas – ne trumpesnis kaip 30 d.d.
- KM pateiktus IP ir PP vertins ne ilgiau kaip 30 d.d. Jei reikia tikslinti, 30 d.d. laikotarpis skaičiuojamas nuo patikslinimo gavimo datos.
- Planuojame, kad valstybės projektų sąrašas bus patvirtintas š.m. balandžio mėn.
- Projektų veiklos turi būti baigtos ne vėliau nei 2021 m. gruodžio 31 d. Tam tikrais atvejais dėl objektyvių priežasčių, kurių projekto vykdytojas negalėjo numatyti paraiškos pateikimo ir vertinimo metu, projekto veiklų vykdymo laikotarpis gali būti pratęstas Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių nustatyta tvarka, bet ne ilgiau kaip iki 2022 m. gruodžio 31 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

